

פרשת שלח תשע"ח – איפה טעו המרגלים?

1. **מכתב באנגלית מהרבי מליובאוויטש, שבט תשמ"ו:** ישנה טענה שמכיוון שאנשים נולדים עם בעיית אופי מסוימת, היא בהכרח דבר **טבעי**, ומשום כך, אין להגדירה כדבר לא מוסרי או חטא ואין צורך בכלל לנקוט בצעדים לשנות אותה או לפחות היא אינה בעיה רצינית כלל. לדוגמה, קלפטומניה שהיא דחף מאוד כפייתי לגנבה או אדם שנולד עם טבע אגרסיבי או עם נטייה לרמות או לשקר ...
2. **במדבר יג:** וישלח אתם משה לתור את ארץ כנען ויאמר אליהם עלו זה בנגב ועליתם את ההר: וראיתם את הארץ מה הוא ואת העם היושב עליה החזק הוא הרפה המעט הוא אם רב ... ומה הערים אשר הוא יושב בהנה הבמחנים אם במבצרים: ומה הארץ השמנה הוא אם רזה היש בה עץ אם אין ... ויאמרו באנו אל הארץ אשר שלחתנו וגם זבת חלב ודבש הוא וזה פריה: אפס כי עז העם היושב בארץ והערים בצרות גדלת מאד וגם ילדי הענק ראינו שם: עמלק יושב בארץ הנגב והחיתי והיבوسی והאמורי יושב בהר והכנעני יושב על הים ועל יד הירדן ... לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו.
- רמב"ן יג,ב:** מה עשו המרגלים? משה אמר להם 'וראיתם את הארץ מה היא ואת העם היושב עליה החזק הוא הרפה' ... והיו צריכים להשיבו על מה שציווה? ... וכי על מנת שיעידו לו שקר שלח אותם?! ... והנה משה רבינו אמר לבניהם כדברים האלה והפליג בחזק העם ובמבצר עריהם **יותר מאד ממה שאמרו המרגלים**, כדכתיב (דברים ט) 'שמע ישראל אתה עובר היום את הירדן לבא לרשת גוים גדולים ועצומים ממך', ערים גדולות ובצורות בשמים ... בני ענקים אשר אתה ידעת ואתה שמעת מי יתייצב לפני בני ענק? **ליקוטי שיחות יח/143 הערה 19:** זו הייתה שליחותם לברר את כיבוש הארץ **עפ"י טבע**, כי על פי נסו הרי 'סוס ורכב – כולם כסוס אחד' (רשי שופטים כ,א) ומאי נפקא מינה אם 'החזק הוא הרפה'?
3. **במדבר יג,לא:** והאנשים אשר עלו עמו אמרו לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו. **סוטה לה:** אל תקרי ממנו [מאתנו] אלא ממנו [מהקב"ה], אפילו בעל הבית אינו יכול להוציא כליו. **בראשית יג,לג:** ושם ראינו את הנפילים בני ענק מן הנפילים ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם. **רש"י בראשית ו,ד:** והנפילים - בלשון עברית ענקים. אולם בפרשתנו **במדבר יג,לג:** הנפילים - ענקים שמבני שמחזאי ועזאל שנפלו מן השמים בימי דור אנוש. **ליקוטי שיחות כח/89:** היות שהנפילים יצאו מהמלאכים ש'נפלו מן השמים בימי דור אנוש', הם הרי לא נמחו במבול, וזאת אף שנפתחו ארובות השמים וימח את כל היקום. זה מראה את עוצמתם של הנפילים הללו עד שאפילו **עונש מן השמים אינו יכול להם**.
4. **רש"י תחילת פרשתנו:** למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים? לפי שלקתה על עסקי דיבה שדברה באחיה ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר. **ליקוטי שיחות יח/145:** החטא של מרים לא התבטא בעצם ה'דיבה הרעה' אלא ב'**עסקי דיבה**', בכך שעסקה ודברה באריכות אודות משה. היה עליה לגשת לבדו בחשאי ולשאול אותו בתורת שאלה. ועד"ז היה חטא המרגלים: הדיבור שלהם היה בצורה 'עסקי דיבה', הרחיבו והעצימו את חוזק יושבי הארץ והבהילו מהעלייה ארצה.
5. **ילקוט שמעוני בראשית רמז,ב:** התורה אמרה: אני הייתי כלי אומנתו של הקב"ה, בנוהג שבעולם, מלך בשר ודם בונה ארמון, אינו בונה אותו מדעת עצמו אלא לפי דעת האומן, והאומן אינו בונה מדעת עצמו אלא דפתראות ופנקסאות יש לו לידע היאך הוא עושה חדרים והיאך עושה פשפושין. כך היה הקב"ה מביט בתורה ובורא את העולם. וזהו שאמרה תורה: 'בראשית', **בי ראשית** - ברא אלוקים.
- ליקוטי שיחות יג/40:** ההוראה מסיפור המרגלים שייכת לכללות התורה והמצוות. 'יסוד עיקרי בקיום כל המצוות הוא הידיעה שמכיוון שהמצוות הם ציוויי הקב"ה, ברור הדבר שאפשר לקיימם כי אין הקב"ה מבקש אלא לפי כוחו. והרי אפילו בשר ודם לא יצווה דבר באם אין ביכולת המצווה לעשותו, ובפרט אומן העושה כלי שבוודאי עושה אותו באופן שיוכל למלא התפקיד בשבילו נעשה. עאכ"כ מלך מלכי המלכים הקב"ה ועצם הטוב, שלא ידרוש מהמצווה דבר שאין בכוחו – כוח שנתן בו – לקיימו.